Veiledning for bedriftsbesøk

Et hjelpemiddel for elev, skole og bedrift

Sist oppdatert desember 2022

Hvem er elvene som kommer på besøk?
Generasjon Alpha er en ekstremt kompetent generasjon, som er oppvokst heldigitale. Dersom de lurer på noe, søker de svar på Internett og sosiale medier. De er også en generasjon som deler villig på alt ved seg selv.

Bedriftsbesøkene er del av faget Utdanningsvalg på ungdomstrinnet (UTV01-03).
Utdanningsvalg er et fag med 110 timer, fordelt over tre år på ungdomsskoletrinnet. Aktivitetene foregår gjerne på andre læringsarenaer enn skolen. Faget skal bidra til å skape forståelse for sammenhenger mellom utdanning og jobbmuligheter og utforsking av karrieremuligheter. Tenk gjerne gjennom din bedrifts undervisningsopplegg og vis til spesifikke kompetansemål i læreplanen. Bedriftsbesøket blir ekstra relevant for lærere når de ser at læreplanmål blir oppnådd.

Veiledning for bedriftsbesøk

Bedriftsbesøk er en viktig del av elevenes karriereveiledning.

Guiden er laget for å kvalitetssikre utbyttet av bedriftsbesøket for alle parter og skal fungere som en sjekkliste.

I tillegg gis det forslag til oppgaver og diskusjonstema, som kan øke elevenes læringsutbytte og bidra til å øke nytteverdien for bedriftene.

Stikkord for bedriftsbesøket basert på læreplanen

Muligheter og krav

Styrker, egenskaper og interesser

Utdanningsveier og hvilke yrkesområder disse kan føre til

Kilde: https://www.udir.no/lk20/utv01-03

Utdanningsvalg (UTV01-03)

Fagets relevans og sentrale verdier

Språk | Last ned | Del

Utdanningsvalg er et sentralt fag for å bidra til å gjøre elevene i stand til å ta gode utdannings- og yrkesvalg. Faget skal bidra til at elevene utvikler en trygg identitet og til at de skal kunne ta valg ut fra egne interesser og forutsetninger. Gjennom arbeidet med faget skal elevene skaffe seg kunnskap om muligheter og krav i utdanningssystemet og i arbeidslivet. Faget skal bidra til at elevene utvikler kompetanse i å håndtere overganger, bidra til deltakelse og skape forståelse for sammenhenger mellom utdanning og jobbmuligheter.

Alle fag skal bidra til å realisere verdigrunnlaget for opplæringen. Utdanningsvalg skal bidra til at elevene tar selvstendige valg. Faget skal videre bidra til at de utforsker karrieremuligheter basert på likeverd og likestilling. I faget skal elevene utvikle sin identitet gjennom å delta i et inkluderende og mangfoldig fellesskap som balanserer individuelle ønsker og fellesskapets verdier.

Opplæringens verdigrunnlag i overordnet del

Planleggingsverktøy

Logg inn

Hva er dette?

Vis ressurser

Utdanningsvalg (UTV01-03)

Kompetansemål og vurdering

Språk | Last ned | Del

Kompetansemål

Mål for opplæringen er at eleven skal kunne

- beskrive egne styrker og egenskaper og interesser, og kunne se dette i sammenheng med utdannings- og yrkesønsker og livsmestring
- samle, analysere og bruke informasjon om utdanning og arbeid
- utforske utdanningsmuligheter på varierte måter, og gjøre rede for ulike utdanningsveier og hvilke yrkesområder de kan føre til
- tilegne seg kunnskap om arbeidslivet gjennom utprøving og utforskning og reflektere over hvordan bærekraftsmål, konjunkturer og teknologi påvirker arbeidsmarked, yrker og arbeidsmåter
- diskutere konsekvenser av utenforskap og forstå økonomisk og sosial verdi av arbeid på individ- og samfunnsnivå
- gjøre rede for hva og hvem som kan påvirke karrierevalg og hva dette har å si for egne valg
- utforske og drøfte kjønnsrelaterte perspektiver i karrierevalg
- se muligheter og omsette egne idéer til handling og valg, og reflektere sammen med andre over konsekvenser av karrierevalg
- utvikle og bruke mestringsstrategier for å håndtere overganger og utfordringer relatert til utdanning og karriere
- tolke stillingsannonser, skrive CV og jobbsøknad og tilegne seg kunnskap om hvordan man gjør et godt jobbintervju

Agenda

- Sjekkliste før bedriftsbesøket
- Sjekkliste under bedriftsbesøket
- Sjekkliste etter bedriftsbesøket

Agenda

Sjekkliste før bedriftsbesøket

Sjekkliste under bedriftsbesøket

Sjekkliste etter bedriftsbesøket

For skolen/læreren

- ✓ Ta kontakt med bedriften i god tid og lag en klar avtale om tid og sted.
- ✓ Forbered dere godt i forkant av besøket. Bruk minimum en skoletime til på forberedelse og forventningsavklaring sammen med klassen. Forbered spørsmål til bedriften sammen med elevene.
- ✓ Informer elever og foreldre om bedriftsbesøket.
- ✓ Knytt besøket opp mot karriereveiledning, faget utdanningsvalg, entreprenørskap og andre relevante fagområder.
- ✓ Sørg for å ha god oversikt over den praktiske gjennomføringen.
- ✓ Sørg for at alle involverte har kunnskap om sikkerhetsrutinene.

For eleven

- ✓ Hva heter bedriften og hvilken bransje tilhører den?
- ✓ Hvilke produkter og/eller tjenester produserer bedriften?
- ✓ Hvem er bedriftens kunder?
- ✓ Hvilke ulike yrker finnes i bedriften og hvor mange jobber der?
- ✓ Hvilken utdanning/egenskaper kreves for å få jobb i bedriften?
- ✓ Finner du ikke svaret? Ønsker du utdypende svar? Ta med spørsmålene til bedriftsbesøket.

For bedriften
Del 1 av 2

- ✓ **Spesifiser forventninger og forberedelser tydelig i e-post direkte til den enkelte lærer**. Ha god dialog med lærer og finn ut hvilken type gruppe som kommer til bedriften.
- ✓ Sørg for at lærere og elever vet hva som forventes i forhold til sikkerhet (HMS).
- ✓ Gi tydelig beskjed om fremmøtested og tidspunkt. Må elevene ha med noe spesielt?
- ✓ Dersom du skal servere mat, be læreren opplyse om eventuelle allergier.
- ✓ Ha gjerne et tydelig for- og/eller etterarbeid elevene kan gjøre for bedriften.

Eksempler på for- og/etterarbeid:

- ✓ Oppdrag med å lage en brosjyre om virksomhetens ulike yrker
- ✓ Undersøke bedriftens omdømme blant unge/lokalt
- ✓ Intervju for å finne svar på et skoleprosjekt om lokale bedrifter, lage statistikk og grafisk fremstilling av tallmateriale, etc.

For bedriften
Del 2 av 2

- ✓ **Vær gjerne to representanter fra bedriften som tar imot og leder besøket**. Sørg for at alle berørte ansatte informeres om besøk og hensikt. Spill hverandre gode! Målet er å gi både elever og lærere et positivt inntrykk av bedriften.

- ✓ **Utarbeid en plan for gjennomføring av bedriftsbesøket**, en løype/timeplan for omvisningen, med rollefordeling.

  - ✓ *Hvem gjør hva?*
  - ✓ *Hva skal eleven skal få informasjon om?*
  - ✓ *Kan elevene prøve ut noe praktisk?*
  - ✓ *Hva skal de få demonstrert?*
  - ✓ *Gi elevene faglige utfordringer!*

Reflekter over (gjerne i samråd med skolen) hva som er viktig å informere om. Gi et realistisk bilde av bedriftens daglig drift, bredden av yrkeskategorier i bedriften, framtidige behov for arbeidskraft, relevante utdanninger og erfaring.

Rådgivers tips

- ✓ Vis frem flere avdelinger, elevene synes variasjon er gøy!
- ✓ Elevene setter pris på å prøve nye ting: Oppleve litt aktivitet, konkurranser, Kahoot (quiz) og samarbeidsøvelser.
- ✓ Bra med rollemodeller som viser forskjellige yrkesgrupper og ulike muligheter.
- ✓ Film kan være bra.
- ✓ Server gjerne litt mat. All erfaring viser at f.eks en kakaomaskin er en suksessfaktor.
- ✓ Tenk gjerne gjennom et etterarbeid vi kan gjøre på skolen.

Eksempel forberedelser hos Hennig-Olsen

Dette var bestillingen …

Bedriftsbesøk

Dette ønsker vi fra dere:

- Engasjerte ansatte (gjerne kvinner)
- Omtrent tre timer besøk i løpet av den aktuelle dagen
- Kapasitet er opp til dere!

Kort introduksjon av bedriften

- Hvorfor er bedriften nyttig for samfunnet og hvilke utfordringer løser dere?
- Hvilken kompetanse har dere nå og trenger i fremtiden?
- Hvordan jobber dere med bærekraft?

Workshops knyttet til bedriften (vi kan bistå)

- Aktiviteter, idéutvikling, spørrerunde
- Omvisning

- Mulighet til take-over i sosiale medier
- Informasjon om **steder og kapasitet** til påmelding på vår nettside

Jenter og teknologi

Eksempel kjøreplan for bedriftsbesøk Hennig-Olsen Is

Kjøreplan - program:

Tidspunkt:	Aktivitet:	Sted:	Ansvarlig:	Kommentar:
Kl. 09.30	Rigging av lokalet m/stoler etc. og forberedelser til workshop	Stortromme	Jan-Erik	Alle som har mulighet til å hjelpe til. Det må settes ut 50 stoler + 4 barkrakker (panel). Husk å sette ut sprit til hendene. Lokl for workshop klargjøres.
Kl. 09.45	Ta imot de besøkende	Gjesteinngang	Jan-Erik, Melissa og Vivian	Ta imot besøkende v/rotasjonsgrinda. Melissa skaffer 50 stk. refleksvester
Kl. 10.00	Velkommen til Hennig-Olsen Is	Stortromme	Hilde	Hilde åpner arrangementet og ønsker velkommen. Informere om rutiner ved evakuering + toalett
Kl. 10.10	Presentasjon av bedriften	Stortromme	Pia – Merete bistår	Forbereder noen foils om bedriften + aktuelle filmer
Kl. 10.25	Intervju m/kvinnelige ansatte	Stortromme	Pia og Vivian	Her er tanken at vi skal ha et lite panel med egne kvinnelige ansatte som har teknisk bakgrunn. Intervju av Guro/Parvanah, Hilde (PU), Janne og Hilde BN
Kl. 11.10 - 11.30	Lunsjpause m/is til dessert	Stortromme/ Lilletromme	Jan-Erik	Elevene har med seg matpakke. Vi serverer is til dessert Vivian sørger for at is-disken er fylt opp med et utvalg av småis
Kl. 11.30	Inndeling i 3 grupper á 16 personer	Stortromme	Jan-Erik	Inndeling til tre
Kl. 11.30 – 12.50	Workshop/ omvisning	Se under	Janne, Hilde G., Eva, Lene og Hilde	Omvisning har start og innkomst på Stortromme. Eva sjekker om det er mulig med en liten visit på frysen. Husk at sikkerhet har pri. 1

Agenda

Sjekkliste før bedriftsbesøket

Sjekkliste under bedriftsbesøket

Sjekkliste etter bedriftsbesøket

For skolen/læreren

- ✓ Hjelp bedriften med å passe på at elevene overholder arbeidsplassens HMS-regler.
- ✓ Legg til rette for gode læringsforhold under besøket (ro og orden). Lærer må opptre som en god støttespiller for både elev og bedrift.
- ✓ Vær en god rollemodell for dine elever, vær aktiv og engasjert.

For eleven

- ✓ Følg bedriftens sikkerhetsregler og ta hensyn til at vi besøker en arbeidsplass i full drift.
- ✓ Vær oppmerksom og nysgjerrig og utnytt sjansen til å få vite mest mulig. Ingen spørsmål er for dumme.
- ✓ Reflekter; Kan dette være en framtidig bransjevei for deg?

For bedriften
Del 1 av 3

- ✓ Ha klart materiell som skal brukes, verneutstyr o.l.
- ✓ **Det anbefales enkel servering**, ved å sitte sammen rundt bord får man lettere til dialog og samtale.
- ✓ Pass på at elevene er gjort kjent med, og overholder gjeldende HMS-regler.
- ✓ Tenk pedagogisk, unngå unødig bruk av vanskelig fagterminologi og forklar betydningen av fagspesifikke begreper.
- ✓ Inne i møterom: «Omorganiser» gjerne på elevenes plassering (få dem til å bytte plasser), og ta en liten prat omkring hvorfor man noen ganger må omorganisere i en bedrift.
- ✓ **Vis frem bedriftens unge mennesker (lærlinger, nyansatte etc) og få de til å fortelle sine historier**. Bruk av rollemodeller har vist seg å være noe av det som virker mest inn på unges valg av yrke. Dette er også mulig å vise ved hjelp av film.

For bedriften
Del 2 av 3

- ✓ **Fortell om lokal tilknytning!** Et viktig formål er å vise at Sørlandet har spennende arbeidsplasser for unge mennesker. Koble gjerne utdannings-programmene på videregående utdanning til bedriftens ulike yrker. Husk å vise mangfoldet av yrker og utdanningsbakgrunn som trengs i bedriftens daglige drift.
- ✓ **Vær bevisst på å gi kjønnsnøytral informasjon**. Bruk gjerne utradisjonelle rollemodeller (kvinnelig ansatt i mannsdominert yrke eller omvendt).
- ✓ **Få frem at det er mange veier inn til jobb**. Det er ikke alltid karakterer i fag som er viktigst. Man må for eksempel vite hvordan man kommunisere med mennesker, kunne jobbe selvstendig og håndtere endringer.
- ✓ **Og til slutt:** Gi et realistisk bilde av bedriftens hverdagslige drift. Husk også å ha tid til å svare på elevens spørsmål og engasjer dem til å delta.

For bedriften
Del 3 av 3

- ✓ Vektlegg aktiviteter og informasjon som er viktig, spennende og relevant for en mulig framtidig arbeidstaker.
- ✓ **Engasjer elevene!** Sett opp aktiviteter og praktiske oppgaver som elevene kan gjennomføre.
- ✓ **Eksempler på aktiviteter**:
  - ✓ Returkraft er gode på å visualisere organisasjonskartet med plastkuler. Ulike farger representerer ulike yrkesgrupper, en kule for sjef, 17 kuler for operatører osv.
  - ✓ Få en tennisball til å forflytte seg raskest mulig mellom fem personer i en gruppe.
  - ✓ Lag en solid konstruksjon med legobrikker.
  - ✓ Ha en konkurranse i hvilket lag som raskest kan re opp en seng på et hotellrom.
  - ✓ Kjør en konkurranse eller quiz, for å sjekke at elevene har fått med seg det viktigste, f.eks Kahoot.

Tips fra Gina Norsveen, Returkraft

- ✓ Målet med bedriftsbesøket skal være at elevene får en opplevelse for livet.
- ✓ La elevene se, føle, lukte, kjenne og høre – bruke sansene.
- ✓ Det kan noen ganger være krevende å finne rollemodeller på forhånd i bedriften, spør eventuelt de du treffer tilfeldig under omvisningen.
- ✓ Snakk om muligheter og krav, styrker, egenskaper og interesser. Utdanningsveier og hvilke yrkesområder disse kan føre til.
- ✓ Etter omvisningen: Be elvene nevne hvilke ulike roller har vi truffet på vår omvisning.
- ✓ Til skolen: Send gjerne spørsmål fra elevene i forkant av besøket, hvis det er mulig.
- ✓ Finn aktuelle kompetansemål i faget Utdanningsvalg, eller andre fag. Læreplaner ligger på Udir.no. Faget Utdanningsvalg ligger her: https://www.udir.no/lk20/utv01-03.

Eksempel pedagogveiledning fra Returkraft

Øvelse med "organisasjonskart"

Pedagogveiledning Yrkesorientering

Returkraft

Utstyr:

- 47 plastballer
- 2 kurver
- Tavle og tusj
- Presentasjon med organisasjonskart og filmer (pc og projektor)
- «Fasit» på organisasjonskartet

Klargjøring på forhånd

1. Finn klar presentasjonen med organisasjonskart med skjulte navn og roller. Presentasjonen bør stå i «vanlig redigeringsmodus» (ikke «lysbildefremvisning) slik at man kan fjerne grønne bokser underveis.
2. Sett fram white-board-tavlen.
3. Sett klar en kurv med 40 baller, i tillegg til en tom kurv. Disse skal brukes til å holde orden på poengene.
4. Ha klar fasiten i papirformat (for egen del; så du vet hvilken grønn boks du skal fjerne underveis)

Gjør dette:

1. Spørsmål til elevene: «*Hva slags kompetanse tror dere man trenger for å drive et forbrenningsanlegg som Returkraft? Vi er i dag 47 ansatte. Dere får poeng (i form av en ball) for hvert riktig yrke dere foreslår*»
2. La elevene diskutere sammen 2 og 2 i et par minutter
3. La de så komme med forslag til hva vi trenger. Skriv alle forslagene opp på tavla etter hvert som forslagene «hagler inn».
   Kanskje de har behov for litt drahjelp: En sjef? Noen som styrer pengene? Noen som passer på ovnen? Noen som sørger for at vi får mat? Noen som kan ta elever med på besøk? Osv.
4. Etter hvert som elevene gjetter riktig yrke, fjernes dekk-boksene som dekker over navn og yrkestittel i PPT'en (klikk på boksen og så «Delete» på tastaturet).
5. Samtidig legges en ball over i den tomme kurven for å gi poeng for rett svar. Få gjerne hjelp av en elev til å holde orden på ballflyttingen. NB: Når økonomisjef (eller liknende) nevnes bør både Lasse (Økonomisjef) og Torill (Regnskapssjef) avdekkes, og følgende gi to poeng (baller).
6. Noen av yrkene/navnene har filmer med intervjuer (ligger i presentasjonen). Disse klikkes på (Ctrl + mus) slik at de spilles av, slik at elevene får en litt dypere forståelse av hva jobben går ut på, og ikke minst får «hilst på» noen av de som jobber her.
7. Hold på til elevene går tom for ideer/det er på tide å gi seg avslører man de siste stillingstitlene
8. Finn ut hvor mange baller og altså poeng klassen har fått. (Noter navn på skole og klasse på en liste over poengsum)
9. Når du skal lukke presentasjonen: IKKE trykk lagre! Så slipper vi å legge inn nye bokser neste gang …

Agenda

Sjekkliste før bedriftsbesøket

Sjekkliste under bedriftsbesøket

Sjekkliste etter bedriftsbesøket

For skolene/lærere
Del 1 av 2

- ✓ Sørg for at elevene deltar i evaluering av besøket og systematiser resultatet. Hva syntes dere var bra/dårlig?

- ✓ Skriv en egen rapport om bedriftsbesøket, send den til rådgiverkoordinator.

Forslag til flere aktiviteter på skolen:

Individuelt:

- ✓ La eleven skrive en individuell rapport om bedriften og bedriftsbesøket, gjerne i lys av et karriereveilednings- perspektiv.

Gruppearbeid:

- ✓ Presenter noen sentrale yrker i bedriften, muntlig, eller som veggavis.

- ✓ Hvordan ville du/dere ha markedsført denne bedriften? Lag en reklamekampanje.

- ✓ Lag eksempel på gode jobbsøknader rettet mot bedriften, og gjennomfør rollespill: jobbintervjuet.

For skolene/lærere
Del 2 av 2

Klassediskusjon:

- ✓ Arbeidsmiljøet i bedriften. Hva forutsetter et godt arbeidsmiljø?
- ✓ Roller, kjønn og alder i bedriften.
- ✓ Ung og ny på arbeidsplassen. Kommunikasjon, samarbeid og væremåte på en arbeidsplass.
- ✓ Hvilke kompetanser og utdanninger fant elevene på arbeidsplassen, og virket noen av disse interessante for eget yrkesvalg?
- ✓ Hvilke egenskaper bør man ha, for å trives i bedriften?
- ✓ Hva er en lærling, og hvordan blir man det?
- ✓ Betydningen av Helse, miljø og sikkerhet (HMS).
- ✓ Forventninger versus det elevene opplevde under bedriftsbesøket.

For eleven

- ✓ Delta i klassens evaluering av bedriftsbesøket, individuelt og/eller i full klasse.
- ✓ Delta i gruppearbeidet eller klassediskusjonen.

For bedriften

- **Send gjerne e-post direkte til den enkelte lærer**, dersom du ønsker en rask tilbakemelding på besøket. Be også om kopi av rapporten, eller annen tilbakemelding fra skolen, for eksempel et digitalt spørreskjema.

- **Bedriften bør også gjennomføre en egen evaluering**, som gjelder bedriftens, skolens og elevens utbytte og bidrag i bedriftsbesøket. Meld fra til skolen, dersom noe burde gjøre annerledes før neste besøk.

- **Spør dere selv: Har elevene fått en opplevelse for livet?** Har elevene lyst til å jobbe her, etter å ha vært på besøk? Hvordan kan bedriften oppnå bedre utbytte/ønsket effekt?

- **I samråd med skolen kan bedriften jobbe med forbedring av bedriftsbesøkene** og andre tiltak i samarbeidet som f.eks etterarbeid:

  - *Oppdrag med å lage en brosjyre om virksomhetens ulike yrker.*
  - *Undersøke bedriftens omdømme blant unge/lokalt.*
  - *Intervju for å finne svar på et skoleprosjekt om lokale bedrifter, lage statistikk og grafisk fremstilling av tallmateriale, etc.*

Aktuelle lenker:

- ae.no/
- boen.com/nb-no/om-boen/om-oss/
- elkem.com/no/
- forsvaret.no/
- fvn.no/
- hotell-kristiansand.net/no/property/clarion-ernst.html
- huntonit.no/
- kilden.com/
- kristiansand.volkswagen.no/
- kruse-smith.no/
- nho.no/regionkontor/nho-agder/
- nikkelverk.no/no/
- nordea.no/
- norgesplaster.no/
- nrk.no/sorlandet/
- oceaneering.com/rotator-technologies/
- scandichotels.no/hotell/norge/kristiansand/scandic-kristiansand-bystranda
- scandichotels.no/hotell/norge/kristiansand/scandic-sorlandet
- sparebank1.no/nb/sr-bank/privat.html
- strai.no/
- thonhotels.no/hoteller/norge/kristiansand/hotel-norge/
- tine.no/om-tine/meieriene/flytende-produkter/tine-meieriet-kristiansand
- toyotasor.no/
- tratec.no/
- wme.no/

Bearbeidet etter idéer fra:
Guide til bedriftsbesøk. Kunnskapsparken Helgeland / Karrieresenteret Mo i Rana
Tips og triks til bedriftsbesøk. NHO
Inspirasjonssamling mellom skoler og bedrifter.